

K2 — TRAGIČNA GORSKA ZVEZDA

TONE FRELIH

O letošnjem mednarodnem festivalu alpinističnega in avanturističnega filma v Trentu, ki je bil že 37. po vrsti, je nemogoče izreči kratko, a natančno oceno. Kljub svežim vtisom z letošnjega festivala in še živim spominom na vsaj deset minulih se mi po glavi mota več ocen.

Letošnji festival je bil po organizacijski plati dobro pripravljen in izveden. Producenti iz 19 držav — tudi iz Jugoslavije — so prijaviili več kot 190 filmov in video programov, kar je za specializirani festival zelo veliko.

Tudi selekcijska komisija, ki je v tekmovalni del programa uvrstila 84 dokumentarnih in igranih filmov, od tega je bilo video programov 22, ni naredila kakšnih vidnih napak. Tako se je v tekmovalnem programu znašlo res tisto, kar je tja po vsebini in kvaliteti sodilo.

Kot specialni program letošnjega festivala ne gre prezreti ekologije s poudarkom na »problemih vode v Italiji«. Ta dodatni program je bil zelo bogat, dobro koncipiran in v svojem teoretičnem delu tudi dobro obiskan.

Kakšnih posebnih programskih novosti letošnji festival ni prinesel. Nekaj več je bilo spet filmov o uspešnih in neuspešnih ekspedicijah. Pa ne samo alpinističnih in himalajskih, temveč tudi raziskovalnih. Po tej plati je festival zagotovo upravičil vse programske sekcije: gorništvo, ekspedicije, avantura. Le speleologije letos skorajda ni bilo, kar kaže na dejstvo, da tega žanra ni več toliko, da bi lahko zapolnil svojo sekcijo.

REDKE FILMSKE POSEBNOSTI

Tragična gorska zvezda festivala je bil K-2, saj so se z njim ukvarjali kar trije avtorji različnih narodnosti. Britanca Barry Reynolds in Allen Jewhurst sta v filmu »K-2 — zmaga in tragedija« pokazala številne poskuse osvojiti vrh te »najtežje« gore na svetu in pripoved zaključila s tragičnim razpletom mednarodne ekspedicije leta 1986. V filmu »K-2 — sen in usoda« je Kurt Diemberger opisal svojo lastno zgodbo in izkušnjo z ekspedicijo leta 1986, ko je bila med 13 žrtvami tudi Julie Tullis. Tretje poglavje te iste gore pa smo gledali v slovenskem filmu »Magic Line« Matjaža Fištrovca, ki je filmsko spremljal člane slovenske ekspedicije na K-2 leta 1988.

Čeprav je bilo v programu kar nekaj filmov o prostem plezanju, se ti filmi razlikujejo med seboj samo po stenah in ple-

zalcih, ki jih plezajo, sicer pa so si po filmski plati podobni kot jajce jajcu.

Gorske in tudi siceršnje ekspedicije prinašajo v filmsko pripoved več zanimivega, čeprav je struktura še vedno izrazito dnevniška. Toda kljub ustaljeni pripovedni strukturi ekspedicijski filmi še vedno vsebujejo napetosti avanture.

Ustaljeno formulo free-climberskih filmov je uspelo preseči le dvema: ameriškem filmu »Čez rob« režiserke Kathryn Johnson s poudarjeno humornostjo in francoskemu filmu »Solo Thai« znanega režiserja Laurenta Chevallierja s Catherine Destivelle, ki pleza po krušljivih azijskih stenah za ptičjimi gnezdi, v naslovni vlogi. Oba filma je mednarodna žirija, v kateri je bil tudi Vatroslav Mimica, nagradila: prvega kot najboljši gorniški film, drugega pa kot najboljši avanturistični film, čeprav v resnici ne gre za ta žanr.

RAZVOJ PUSTOLOVSKIH FILMOV

Avanturistični filmi so po mojem mnenju pokazali največji izpovedni razvoj. Kljub spet že znani dnevniški zasnovi kažejo ti filmi večjo vsebinsko pa tudi izpovedno širino kot prenekateri alpinistični. Če bi sodili po filmih, so oba tečaja, Antarktika in Grönlandija najpriljubljenejši cilji tveganih ekspedicij. Med najbolj uspele avanturistične filme bi sam uvrstil francoski film »Poskus doseči severni tečaj« že omenjenega Laurenta Chevallierja (na festivalu je bil zastopan kar s tremi filmi v tekmovalnem programu), ameriški film »Sam na poti« avtorja Christopherja Knighta o uspelem poskusu, kako v 156 dneh v majhni jadrnici objadirati svet, ter avstralski film »Pihalniki in buldožerji« režiserja Jenija Kendella o Švicarju Brunu Manserju, ki že več kot štiri leta živi pri povsem odmaknjem plemenu Penan na Borneu.

Večino nagrad na festivalu so pobrali francoski avtorji, toda glavno nagrado, »zlato encijan«, je žirija prisodila filmu »K-2 — sen in usoda« Kurta Diembergerja, po mojem prepričanju bolj zaradi doživeto povedanih pretresljivih spominov na tragedijo kot pa zaradi filmskih kvalitet filma.

Ob filmskem delu festivala so organizatorji pripravili zanimivo okroglo mizo o mejah avanture, posebna žirija je podelila Kurtu Diembergerju literarno nagrado ITAS za knjigo spominov o K-2, ves čas festivala pa je bilo v festivalskem centru razstavljenih več kot 650 alpinističnih knjig 180 evropskih založnikov; med njimi so bile tudi tri slovenske.

Pa vseeno, letošnji festival je minil v znamenju Kurta Diembergerja.

(Delo)